

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 238

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 29-67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 2, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, torek 17. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Prvi večji spopad na zahodu

Uvod v veliko nemško ofenzivo se je že pričel — Hitler se je obrnil pred odločitvijo na Stalina — Ponesrečen prvi večji nemški letalski napad na Anglijo — Težkoče pri rusko-turških pogajanjih — Litvanske čete bodo jutri vkorakale v Vilno

Prvi nemški ofenzivni sunek

PARIZ, 17. okt. Sinočnje francosko orožje pravi, da so nemške čete v zaledju svoje artilerije napadle francoske položaje in zavzele višine nad vasjo Schneeberg, kjer so Francozi imeli izpostavo. Nemci so zavzeli tudi neko francosko vas, ki leži tik ob luksemburški meji. Poročilo od davi pa pravi, da so nemške čete vržene iz francoske vasi. Nemci so naleteli na francoske mine, ki so eksplodirale ter ubile veliko vojakov.

PARIZ, 17. okt. Pri napadu na vas Schneeberg so Nemci izgubili 500 do

1000 vojakov ter 20 tankov. Računa se, da je bil včerajšnji napad Nemcev, ki je bil prva večja bitka na zahodnem bojišču, šele začetek velike nemške ofenzive. V zavezniskem generalnem štabu mislijo, da je to nemški obupni poizkus, ki bo stal ogromno življenj in ogromno materiala.

RIM, 17. okt. Stefani. Vsi jutrnji listi naglašajo, da se je na zahodni fronti začela nemška ofenziva vzhodno od Mozele. Velike letalske edinice bodo pričele odločilne akcije proti Veliki Britaniji.

Podrobnosti o nemškem sunku

PARIZ, 17. okt. Havas. Kakor je bilo pričakovati, so Nemci včeraj jutraj napravili prvi veliki napad. Ne gre več za omejene operacije na kakih šest kilometrov dolgi fronti z znatnimi oddelki sektorja vzhodno od Mozele, tik ob njevečno predstavljala najboljše točko, kjer sta se nasprotnika v teku manjše in večje operaciji spopadala. Prav na tem področju se je Nemcem zaradi ugodnih pogojev posrečilo predreti na francosko ozemlje, od koder pa so bili s francoskim napadom takoj pregnani. V tem procesu Francozi na nemških tleh vasi Perl na cesti proti Borgu. Z enim napadom pred 15 dnevi so Francozi s pomočjo topništva zavzeli tuje gozdlič. Nemški napad na tem področju ni iznenadil francoske komande, ki je Nemci v zadnjih dneh tod razvijali mrzlično aktivnost. Že koncem prejšnjega meseca je nemška težka artilerija močno bombardirala francosko valedjo, isto tako so koncem prejšnjega meseca Nemci na tem sektorju napravili več izvidniških sunkov. V pričakovanju

neizogibnega večjega napada je francosko poveljstvo storilo primerne protikupe in dalo izprazniti naprej pomaknjene postojanke. Poudariti je treba, da fronta tu nikakor ni podobna verigi strelskih jarkov v svetovni vojni, ampak predstavlja diapozitiv v globino, postojanke, ki so zelo pogosto osamljene druga od druge in se medsebojno podpirajo z ognjem avtomatskega orožja. To področje v širini šestih kilometrov ob Mozele, označeno kot poprišče nemškega napada, predstavlja valovito planoto z vrhom Schneebergom kot najvišjo točko. Vas Apach, kjer je sovražnik po včerajšnjem poročilu francoske komande za trenutek uspel, leži na sami meji. Napadalcji so se morali pod francoskim ognjem tu spet umakniti na nemško ozemlje. Francosko ozemlje, ki je bilo za moment ogroženo, je tako ostalo nedotaknjeno. Manjkajo še podrobnosti o značaju te nemške ofenzive, zlasti o efekatih, postavljenih tu v boj. Najbrže so v tej operaciji sodelovali tudi težki tanki. Tudi se ne more še povedati, ali gre tu za večjo lokalno operacijo ali pa za uvod v vrsto sunkov večjega obsega, ki naj bi se začeli na vsej fronti.

Pripravljenih je 8000 letal

LONDON, 17. okt. Reuter. Francoska letalska poveljstva so prepričana, da je pripravljenih vsak trenutek razširiti nemške ofenzive na zahodnem bojišču v velik naskok. Letalski opazovalci so gotovili, da zbirajo Nemci vedno več letal na fronti in v zaledju, zlasti v bližini Binnerwalda, Kölna, Bonna, Kob-

lenza, Mainza in Mannheim. Med temi četami je tudi 13 motoriziranih divizij, ki so bile poslani tja iz Poljske. Pa tudi tujakšnji listi poročajo o enakem pričakovanju nemškega napada in pravijo, da bodo Nemci poslali v prvi črti v boj 3000, v drugi pa celo 5000 letal.

Tudi finski Nemci bodo morali v Nemčijo

Častnikov nemške narodnosti iz estonske vojske — Preseljevanje Nemcev iz glavnega mesta Letonske — Pred pričetkom pogajanj za preselitev Nemcev z jugovzhoda

HELSINKI, 17. okt. Nemška vlada je preko svojega poslanika obvestila finsko vlado, da želi, da se prične čimprej tudi preseljevanje finskih Nemcev v Nemčijo. TALLIN, 17. okt. Devetnajst višjih častnikov estonske vojske, ki so po rodu Nemci, je odstopilo in se odločilo za prestop v Nemčijo. Med temi višjimi častniki so tudi član stalnega vojaškega sveta, poveljnik admiral Hermann Alexander Korsk, baron Knerring, poveljnik pomorskih oporišč Strobel itd. General Laidoner je izrazil izstopajočim častnikom zahvalo estonske vojske za pridob-

ljene zasluge.

RIGA, 17. okt. Iz Rige se preseli v Nemčijo 35.000 Nemcev. Njihove preložitve so že vkrkali na 10 tovornih parnikov. Pričakuje se, da bo priplulo v Rigo še 20 nemških parnikov, da prevzamejo ostalo blago. Prvi izselenci so tudi že odšli. Pred odhodom mora vsak podpisati svečano izjavo, da se ne bo nikoli več vrnil. Izselenci bodo poslani v Gdinski in nato naseljeni na zahodnem Poljskem. Za premoženje, ki ga zapuščajo, dobe v Nemčiji odškodnino.

GDANSK, 17. okt. Stefani. Nemci, ki se iz baltskih držav vračajo v rajh, bodo

700.000 mož na enem odseku

PARIZ, 17. okt. Poročevalec »Petit Parisien« poroča s fronte, da je treba z vso gotovostjo pričakovati vsak trenutek velik nemški ofenzivni napad proti Maginotovi črti. Računa se, da so Nemci zbrali za napad na enem samem sektorju 700.000 mož, opremljenih z ustrežajočim številom topov, tankov in drugega modernega orožja. Ker je za enkratni naskok ta frontni odsek preozek, se splo-

šno pričakuje, da nameravajo izvršiti zaporedne napade v obliki valov, ki bodo butali drug za drugim proti zavezniškim postojankam. Ofenzivo bo pričel strahovit topniški ogenj, kateremu se bo pridružil ogenj iz strojnic, nato bo pa sledil napad pehote ob zaščiti tankov. Zavezniška vojska je na ta napad popolnoma pripravljena in niti najmanj ne dvomi, da ga bo odbila in zlomila.

Hitlerjevo pismo Stalinu

BERLIN, 17. okt. Hitler je imel včeraj ves dan konference s svojimi zaupniki. Z letalom je poslal posebnega kurirja v Moskvo, ki je odnesel Stalinu Hitlerjevo pismo. V Berlinu računajo, da bo Stalinov odgovor odločilne važnosti za bodo-

či razvoj dogodkov.

LONDON, 17. okt. »Sunday Express« piše, da pripravlja Hitler nov mirovni predlog, ki bo izročen zaveznikom v obliki note, istočasno bo pa pričela Nemčija veliko ofenzivo na zahodnem bojišču.

Potopljenih 22 nemških podmornic

PARIZ, 17. okt. Francozi so potopili eno izmed dveh nemških podmornic, ki sta napadli in potopili tri francoske trgovske parnike. Mornariško ministertvo misli, da je doslej potopljenih 22 nemških podmornic.

LONDON, 17. okt. Stefani. V zvezi s

torpediranjem angleških ladij v zadnjih dneh sodijo v angleških mornariških krogih, da je Nemčija tu odposlala v napad svojo drugo podmorniško eskadro. Podmornice te eskadre lahko plovejo dvajset tisoč kilometrov, ne da bi se morale preskrbeti z novimi zalogami.

Finci so optimisti

HELSINKI, 17. okt. DNB. Po uradnem poročilu je finski odposlanec Paasikivi včeraj dopoldne, torej po svoji vrnitvi iz Moskve, konferiral z zunanjim ministrom Erkkom, zatem pa s predsednikom vlade in z drugimi ministri. Popoldne je imela vlada sejo, na kateri je Paasikivi podal poročilo o pogajanjih v Moskvi.

HELSINKI, 17. okt. Finska vlada računa, da se bo spor z Rusijo dal urediti na miren način. Finski delegat je imel kon-

ference s svojo vlado. Otok Hogland, ki leži na sredi morja med Helsinkii in Leningradom in za katerega so govorili, da ga hočejo Rusi zasesti, je bil evakuiran.

HELSINKI, 17. okt. Havas. V zvezi s sovjetsko-finskimi pogajanjmi izjavljajo na merodajnem mestu, da ni nobenega razloga za zavlačevanje teh pogajanj in se bo Paasikivi čimprej mogoče spet podal v Moskvo.

Poljski protest v Kaunasu

KAUNAS, 17. okt. Včeraj so sovjetske čete začele postopoma izpraznjevati višensko ozemlje, ki je po sporazumu med sovjetsko Rusijo in Estonsko prisojeno poslednji. Istočasno so vkorakale na to ozemlje estonske čete in ga večinoma že

tekem včerajšnjega dneva zasedle. Pričakuje se, da bo okupacija danes že popolnoma končala. V zvezi s tem je estonska vlada sklenila, da dobe estonsko državljanstvo samo tisti prebivalci tega ozemlja, ki so bili tam že leta 1918. in njihovi potomci. Vsi pozneje priseljeni estonskega državljanstva ne bodo dobili. Poljski poslanik v Kaunasu je včeraj obiskal estonskega zunanjega ministra in protestiral proti zasedbi Vilne in ozemlja ter izjavil v imenu poljske vlade, da Poljska te zasedbe ne priznava.

KAUNAS, 17. okt. Havas. V zvezi z vrnitvijo Litve v okvir litvanske države se postavlja več raznih problemov. Najprej se bo treba lotiti agrarne reforme, razdelitve veleposestev. Z židovsko in poljsko manjšino se bo postopalo obzirno. Gotovo je tudi, da bo Vilna v bodoče glavno mesto Litve, ker je bil Kaunas vedno samo začasno glavno mesto. Slovesno vkorakanje litvanskih čet v mesto je določeno za jutri.

ZAPLENJENO BLAGO

*PARIZ, 17. okt. V prvem tednu oktobra so Francozi zajeli 25.000 ton nemškega blaga.

Prvi napad na Anglijo odbit

Včeraj je 12 nemških letal napadlo angleško pristanišče Firth of Forth — Na angleški strani ni bila potopljena nobena vojna ladja in zbito ni bilo nobeno letalo — Nemci so izgubili štiri letala

BERLIN, 17. okt. DNB. Včeraj med 14.30 in 15.30 uro so nemški bombniki izvršili napad na angleške vojne ladje, zasidrane v Firth of Forthu. Dve angleški križarki sta bili zadeti z bombami velikega kalibra. Napad je bil izvršen kljub izredno živahnemu ognju angleške protiletalske obrambe. Angleška lovka letala so se dvignila in napadla nemške bombnike, katerim se je posrečilo sestreliti dve angleški letali. Dva nemška bombnika se nista vrnila na svoje oporišče.

BERLIN, 17. okt. DNB. Nemške letalske eskadrilje, ki so v ponedeljek odletele z nemškega aerodroma, so naletele pri Firth of Forthu na vzhodni obali Škotske na sovražne križarke in jih v strmoglavem spuščanju bombardirale. Napad je iznenadil Angleže, tako da so šele zadnji nemški bombniki zašli v protiletalski ogenj. Nemški bombniki, ki so prirejani nalašč za strmoglavost, spuščanje, so izvedli napad pod zaščito megle. V najkrajšem času so ta izredno hitra letala premerila Severno morje, in čeprav so bila obtežena s težkim tovorom bomb, so v rekordnem času presenetila Angleže. Angleške križarke so bile usidrane blizu velikega mostu. Pri napadu druge skupine bombnikov se je dvignil iz neke angleške križarke steber dima. Nemcem je uspelo fotografirati prizor. Bombniki so leteli potem ob obali proti Edinburghu tako nizko, da so jim ponekod ljudje na polju mahali, misleč, da so angleška letala. Protiletalske baterije so na več krajih otvorile ogenj. Dva angleška lovca, ki sta se dvignila, sta bila sestreljena. Nemški bombniki so se zvečer vrnili, dva pogrešajo.

LONDON, 17. okt. Reuter. Pod zaščito megle se je nemškim bombnikom posrečilo presenetiti vojne ladje v Firth of Forthu in Edinburghu. Ker prihod nemških letal ni bil opažen, niso sirene nikjer dajale znamenja za alarm. Tako je bilo mogoče, da so potniki v vlakih, ki so vozili čez veliki most pri Firth of Forthu, lahko videli nemške bombnike kakor tudi v vodo padajoče bombe.

LONDON, 17. okt. Reuter. Ministrstva mornarice, letalstva in deželne obrambe so objavila tole skupno poročilo o včerajšnjem poletu nemških letal nad škotsko obalo: Nemški napad je bil naperjen proti angleškim ladjam v Firth of Forthu. Sodelovalo je 12 nemških letal. Ne ena ladja ni občutneje poškodovana. Ena bomba je oplazila križarko »Southampton« in napravila neznatno škodo na njenem kljuni. Pri tej priliki pa sta se potopila admiralski čoln in neka pomožna ladjica. Drobce bombe je ranil tri ljudi na tej križarki in 7 na križarki »Edinburgh«. Druga bomba je padla blizu rušilca »Mohawk«, pri čemer je bilo ranjenih 25 mož. Od 12 ali 14 bombnikov, kolikor jih je sodelovalo pri tem napadu, so bili najmanj štirje sestreljeni, in sicer trije v boju v angleškimi letali. To je bil v stvari prvi spopad med angleškimi in sovražnimi letali, ki se je odigral nad otokom May pred Firth of Forthom. Dve sovražni letali sta bili prisiljeni iz višine 4000 metrov spustiti se na nekaj metrov nad morsk gladino, kjer so ju angleška letala preganjala. Neko drugo letalo je vse v plamenih deset minut pozneje padlo v morje. Četrť ure za tem je v boju nad morjem še eno nemško letalo padlo v vodo. Tretje nemško letalo je bilo uničeno od angleških letal, ki so ga preganjala. Angleški rušilci so rešili dva nemška letala, od katerih je eden kmalu podlegel ranam. Od angleških letalcev ni bil nihče ne ranjen ne ubit. Tudi med angleškim civilnim prebivalstvom ni bilo od sovražnikovih bomb nobenih žrtev.

LONDON, 17. okt. Pri včerajšnjem napadu nemških letal na angleške bojne ladje v zalivu Firth of Forth sta bila od drobcev bomb ubita dva mornariška častnika in 13 mornarjev, 30 pa jih je ranjenih. Izmed 14 nemških letal so bila 4 sestreljena. Ob pol treh popoldne so se iznenada pojavila nad zalivom nemška letala. Angleške obrambne baterije so odprle ogenj iz vseh topov. Istočasno

so se tudi dvignila angleška lovka letala, ki so začela zasledovati težke nemške bombnike. Nemška bomba je padla v morje nekaj metrov od krme bojne ladje »Southampton«. Ubiti so bili trije mornarji, ladja je pa poškodovana le po drobcih bombe. V bližini druge ladje, »Edinburgh«, je padla druga nemška bomba, ki pa ni naredila nikake škode. Tretja bomba je le lahko poškodovala ladjo »Millford« — bomba je padla v morje. Neki nemški bombnik so zasledovali trije angleški lovci in ga spravili na morje, kjer je najprej zadel z enim krilom morsk površino, nato pa treščil vani. Tri težko ranjene pilote so rešili ribiči, eden je umrl. S tem poročilom angleška admiraliteta zanikuje nemške vesti, po katerih naj bi bile dve angleški ladji potopljene, dve angleški letali se-

Spopad tudi ob norveški obali

OSLO, 17. okt. Na zahodni norveški obali se je vnela dve uri trajajoča pomorska bitka med tremi bojnimi ladjami, ki so jim pomagala tri letala — norveški ribiči sodijo, da so bila angleška — in med osamljeno bojno ladjo, ki je najbrž bila nemška. Ladja se je težko poškodovana začela umikati proti obali, verjetno je, da je ni dosegla.

OSLO, 17. okt. Norveški parnik »Gresholm« je zadel na mino ter se potopil. — Na danski obali je zadel nemški parnik-

streljeni ter dve nemški zasilno pristali. To nemško poročilo je treba popraviti takole: nobena angleška ladja potopljena, nobeno angleško letalo sestreljeno, 4 nemška letala sestreljena.

LONDON, 17. okt. Admiraliteta objavlja: Nemci so že večkrat poročali, da so potopili angleško križarko »Ark Royal« ter križarko »Repulse«. Teh napačnih vesti admiraliteta odslej naprej ne bo več vsak dan demantirala. Prav tako so iz trte zvite vesti, da so Nemci potopili največjo križarko na svetu »Hood«. Tudi teh vesti admiraliteta ne bo več demantirala.

LONDON, 17. okt. Havas. Po uradnem sporočilu mornariškega ministrstva je bilo ob priliki nemškega napada na Firth of Forth ubitih 12 mornarjev, med njimi 2 častnika, 12 pa je bilo težko ranjenih.

pilot na mino ter se potopil. Petnajst kilometrov zahodno od norveške obale se je slišala strahovita eksplozija. Mislilo, da je bila eksplozija na nemški bojni ladji, ki so jo napadle tri angleške ladje in 3 letala.

OSLO, 17. okt. Reuter. V daljavi deset milj od svetilnika tukajšnjega pristanišča je bil videti ponoči velik ogenj na morju in zaslišala se je močna eksplozija. Očividno gre za kako cisternsko ladjo, ki se je vnela in eksplodirala.

Pred veliko odločitvijo Skandinavcev

OSLO, 17. okt. Konferenca poglavarjev skandinavskih držav se bo pričela tu jutri v sredo. Na tej konferenci se bo po splošnem pričakovanju odločilo, ali bo Skandinavci prihranjen mir ali pa bo tudi ona pahnjena v vojno. Na vsak način se pa pričakuje popolna solidarnost vseh

štirih držav, t. j. Danske, Norveške, Švedske in Finske. Obenem se tu širijo vesti, da bo na tej konferenci sprejet sklep, da se prezident Zedinjenih držav Severne Amerike Roosevelt in predsednik italijanske vlade Mussolini zaprosita za posredovalca za sklenitev miru.

Tudi Nemčija lahko vodi dolgo vojno

NEW YORK, 17. oktobra. S parnikom »Rex« je prispel sem general Terauchi načelnik japonske vojaške delegacije, ki se je, kakor znano, mudila pred izbruhom vojne v Nemčiji in nato v Italiji. Na vprašanje časnikarjev je general dejal, da si v vseh vojskujočih državah v Evropi žele sklenitve miru, iščejo pa kompromisno

podlago za sporazum. Kar tiče Nemčije, je Terauchi izjavil, da je mnenje zaveznikov in nekaterih nevtrancev, da ni sposobna za dolgo vojno, popolnoma napačno. Po njegovem prepričanju vodi Nemčija lahko prav tako dolgo vojno, kakor Anglija in Francija.

Silovito angleško oboroževanje

LONDON, 17. okt. Zastopnik Reuterja je obiskal angleške tovarne jekla in ladjedelnice ter se je prepričal, da je Velika Britanija organizirala zelo intenziven postopek za pojačanje oborožitve tako kopne vojske kakor mornarice. V jeklarnah izdelujejo vse vrste najmodernejšega jekla, oklope za letala in vojne ladje ter orjaške topovske cevi, kakršnih svet še ni videl. Angleške vojne ladje in obalne baterije bodo dobile topniški material, ki bo nasprotnika presenetil. V tovarnah delajo neprestano noč in dan, brez počitka. Morala delavcev je odlična. V ladjedelnicah grade z vso naglico potniške parnike, ki bodo služili obenem kot križarke. Cela vrsta podmornic in drugih mornariških edinic bo kmalu zapustila ladjedelnice.

Nemčija proti reparacijam

BERLIN, 17. oktobra. DNB. »Völkischer Beobachter« polemizira proti načinu reparacij, ki ga širi tisk zahodnih demokracij in nevtralnih držav. Nemčija sama ima pravico na reparacije, ker je 15 let zamažala čakala, da se ji popravijo krivice, ki jih je utrpela. Vodja rajha se je zato odločil, da z vsemi silami nemškega naroda popravi večne krivice, ki se nalagajo neprestano Nemčiji od strani zahodnih demokracij. Doslej je bilo mogoče brez večjega prelivanja krvi popraviti krivice versajškega diktata. Tudi s Poljsko bi se stvar rešila brez krvi, če bi se ne vmešala Anglija, ki ima najmanj pravic, govoriti o reparacijah v trenutku, ko je ona sama spravila Evropo v katastrofo.

Sklicanje francoskega parlamenta

PARIZ, 17. okt. Vlada je sklenila sklicati francoski parlament na zasedanje dne 30. t. m. Glavni predmet razprave bo podaljšanje sedanjih pooblastil vladi za nadaljnjih šest mesecev.

MAJSKI PRI HALIFAXU

LONDON, 17. okt. Sovjetski veleposlanik Majski je bil pri lordu Halifaxu. Govorila sta o gospodarskih vprašanjih.

ŠVEDI GRADE BOJNE LADJE

STOCKHOLM, 17. okt. Švedi so sklenili zgraditi 4 rušilce in 21 minopolagačev.

Saradžoglu ostane dalje v Moskvi

MOSKVA, 17. okt. DNB poroča: V dobro obveščenih krogih se je včeraj v Moskvi izjavilo, da bo turški zunanji minister Saradžoglu ostal najbrže še nekaj dni v Moskvi. Saradžoglu čaka baje na prihod turškega trgovinskega ministra Erkmana, ki je že na poti v Moskvo. Sodi se, da prinaša nova navodila in da se bodo pogajanja šele nato nadaljevala.

LONDON, 17. okt. Turški zunanji minister Saradžoglu je imel včeraj po daljšem času zopet razgovor z Molotovom, ki je trajal dve uri. Glavna težkoča pogajanj je baje v tem, da Turčija ne sprejeti nobenih obveznosti, ki bi nasprotovale njenim pogodbam s Francijo in Anglijo, ki so bile svoječasno sklenjene s pristankom sovjetske Rusije.

MOSKVA, 17. okt. Saradžoglu je imel včeraj ponoven sestanek z Molotovom

Poljaki se še vedno upirajo

PARIZ, 17. oktobra. Poljsko veleposlaništvo je izdalo poročilo, da se odloži redne poljske vojske na Poljskem. Poljaki se borijo proti sovražnikom. Odbili Poljakov se borijo proti Nemcem na letališčih in ob litvanski meji, proti Nemcem pa v pinskem močvirju.

Italija okrepi svojo vojno

RIM, 17. okt. »Exchange Telegraph« poroča: Kakor se izve, je imel predsednik italijanske vlade Mussolini pred nekaj dajšim daljšo konferenco z vodilnimi generali, na kateri je bilo sklenjeno, da se vojaška sila Italije še poveča. Pri konferenci so bili navzočni državni tajnik v vojnem ministrstvu general Badiani, glavni nadzornik topništva general Seracino in general Bassi. Pretrgali so do podrobnosti sedanji položaj italijanske vojske.

Aretacije madžarskih nacistov

BUDIMPEŠTA, 17. oktobra. Poljski je aretirala 140 članov madžarske nacionalsocialistične stranke. V prostorih stranke so našli veliko granat in druge orožja. Večje število nacistov je bilo naloženo na Dunaj.

ZOPET ANGLEŠKI LETALI

LONDON, 17. oktobra. Ministrstvo letalstva sporoča, da so angleška letala preteklo noč izvršila izvidniške poletje nad nemškim ozemljem in da so tudi pri tej priliki metala propagandne letalke.

LONDON, 17. oktobra. Angleška letala so letela v izvidniškem poletu nad morjem v srednji Nemčiji. Demantirane so nemške vesti, da je bilo neko angleško letalo sestreljeno med Darmstadtom in Frankfurtom.

RUSKE LADJE V BALTIKU

TALLIN, 17. okt. Ruske čete so se začele prihajati v luko Baltisk, eno pomorskih oporišč, odstopljenih Rusi na podlagi rusko-estonske pogodbe. Bodo nastanjene v mestu in po območju soboto je priplula v luko ruska ladja za podmornice, danes pa je prišla šest podmornic.

AMERIŠKI BOMBNIKI ZA ANGLIJO

LOS ANGELES, 17. okt. Na kalifornskih letališčih je pripravljeno veliko število bombnikov, ki bodo odleteli v New Jersey in od tam v Anglijo takoj, ko bo odpravljen nevtralnostni zakon.

ZACUDENI UJETNIKI

PARIZ, 17. oktobra. Zasliševanje nemških ujetnikov na zahodni fronti je pokazalo, da vojaki sploh ne vedo ničesar o svetovnem položaju. Nekaterim sploh še ni bilo rečeno, da je na zahodni fronti vojna, ker so bili prepričani, da ne more priti do vojne med Nemčijo in Francijo. Zaučuden so bili tudi zaradi vesti o rusko-nemškem paktu.

Mariborska napoved. Pretežno oblačno

in malo vetrovno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 24,2, danes najnižja 10,5, opoldne 15,8.

Borza. Curih, 17. oktobra. Devizne

Paris 10.10, London 17.82½, New York 445½, Bruselj 74.50, Milano 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178, Stockholm 106.20, Oslo 101.25, Kopenhagen 86.07½, Buenos Aires 105.

Sedaj zopet čaka na nove instrukcije iz Ankare. Računajo, da bo ostal še tri ali štiri dni v Moskvi. Po italijanskih vestih bo pakt med Rusijo in Turčijo vseboval: 1. nenapadalno pogodbo med obema državama; 2. Turčija zapre Dardanele za vse tuje vojne ladje; in 3. Rusija se zaveže, da ne bo stavila nobenih zahtev na Romunije.

ANKARA, 17. okt. Havas. Turška skupščina je imela včeraj popoldne sejo, na kateri se je razpravljalo o raznih krivdih. O turško-ruskih pogajanjih ni bilo nobene razprave.

MOSKVA, 17. okt. Havas. Turška kmetijska delegacija je odpotovala iz Moskve, kamor je bila prišla samo na obisk kmetijske razstave. Njen odhod nima nobenega vpliva na potek rusko-turških pogajanj.

... Zbornica TOI v Ljubljani
... za ubogo onemoglo bivše svoje
... 190 in 200 din. Prosilci naj vložijo pri
... Zbornici TOI v Ljubljani do 15. novembra
... s dokazili, opremljene s potrdi-
... občinskega urada in pristojnega zdru-
... ali ali trgovino, a je sedaj zaradi onemo-
... ali obubožanja ne more več izvrše-
... odnosno da je prosilka onemogla ali
... onemogla vdova bivšega zborničnega pri-
... Prošenje mora vlagati vsak prosi-
... prošnji prosilcev, ki nikdar niso iz-
... samostojno kakega obrta ali trgo-
... Zbornica ne more upoštevati.
... mladiška igra v Rušah. Mla-
... odtok sokolskega gledališča v Rušah
... v nedeljo, 15. t. m. vprizoril v Sok.
... pravilčno igro v 4 dej. "Mamico
... katere je napisala ga. Jela Lev-
... iz Maribora. Igra je v režiji gdč.
... Čepe-jeve odlično uspela. Zelo je
... tudi plus vil katerega je uvezbala
... Danka Koruzova. Avtorici, ki je pred-
... blasi prisostvovala so bile prirejene prisrč-
... ne ovacije in poklonjeno cvetje.

knjet in batar. Mnoge viničarske rod-
bine ne bodo imele živeža niti do konca
decembra. Kje pa je obleka, obutev, po-
sebnost za šoloobvezno dečo, kje naj vza-
me viničar denar za te potrebščine, ko ni
zaslužka? V našem narodnem in social-
nem interesu je, da te družine materialno
podpremo, da bodo vzdržale skozi zimo,
da jim olajšamo gorje stradanja in pre-
zebovanja. Naj naša socialna zakonodaja
že sedaj izdela načrt za zimsko pomoč
revnim podeželskim viničarskim in to-
varniškim delavskim družinam. Zato so
predvsem poklicane država, občine in šo-
le, kakor tudi druge socialne, prosvetne
in narodno-obrambne ustanove, da s
skupnimi močmi pospešijo akcijo za zim-
sko pomoč revnim.

čila, ker se je pričelo močno misliti na novo banovinsko cesto preko Vičave, Orešja in Krčevine, s čimer bi »farovška« odpadel in imel le krajevni značaj in glavna točka Vurberg bi bil odrezan od prometa. Gradnja nove ceste bi stala okoli 3 milijone din, regulacija »farovška« pa le okoli pol milijona. Občina Grajena, pod katero spada »farovška«, nima sama dovolj sredstev za regulacijo teh klancev, ki bi pripadali odslej pod občinsko cesto, zato bi se naj raje čimprej pristopilo k uresničitvi prvotnega načrta, ki je cenejši. Zdravilišče Vurberg bo tesneje povezano s prometno žilo in obenem bo rešen pereč problem vurberškega prebivalstva.

Maribor

Maribor potrebuje urejena otroška igrišča

Predvideni igrišči naj se čimprej uredita — Studenci so že poskrbeli za svojo dečo

Eno zmed najbolj perečih vprašanj, o katerem se je v Mariboru posebno v pedagoških krogih že mnogo razpravljalo, je vsekakor urejeno otroško igrišče. V Mariboru živi na tisoče in tisoče otrok, ki nimajo pravega kraja, kjer bi sprostiti svoje mlade sile, kjer bi se lahko razživel in kjer bi se lahko po mili volji razgibali. Ne velja pa to samo za središče mesta, nego prav tako za ožji mariborski okoliš in za okoliške mariborske občine, ki so prav tako že močno zazidane, da otrok ne najde med njimi več tiste sproščenosti, kakor na vasi.

V mestnem parku je sicer urejeno zašeno otroško igrišče, vendar je to zdaj leka premajhno za tisoče mariborskih otrok. Za mesto sta predvideni dve otroški igrališči; eno na levem bregu Drave v kamniškem predmestju, drugo pa na desnem bregu, na prostoru SK Železnica pri kadetnici. V proračunu mariborske občine za leto 1939-40, je vnesenih 5000 din za vzdrževanje otroškega igrišča, mesečno 500 d. pa za nadzor-

stvo. Pri Pedagoški centrali v Mariboru se je pod predsedstvom prof. G. Šiliha in prav tako pri društvu Šola in dom pod predsedstvom inšpektorja v p. dr. Leopolda Poljanca že mnogokrat sklepalo o nujnosti mariborskega otroškega igrišča ter je bila pri županu tudi deputacija obeh omenjenih društev, ki je poročala o tem.

Prvo urejeno otroško igrišče v mariborskem okolišu pa bo dobila studenška občina. Igrišče bo otvoreno že ta mesec. Zemljišče za igrišče je v Studencih v bližini Vodnikov in Makarjeve ulice, niti 10 minut od šole. Prostor 2440 kv. metrov je daroval studenškemu krajevnemu šolskemu odboru pod predsedstvom g. Kaloha veleposestnik g. Scherbaum kot kompenzacija, ker mu je občina pripomogla k parcelaciji zemljišča v zaščitem pasu. Mnogo pa sta pripomogla k čim prejšnji otvoritvi igrišča tudi studenški blagajnik Franc Pušnik in odbornik Franc Kac.

To jesen bo okrog igrišča potegnjena žična ograja, pomladi ali pa še to jesen pa bo igrišče zasajeno z dreviem. Sčasoma bodo igrišče opremili tudi z vrtiljakom, zibelkami, uto, vodovodom in strniščem.

V Studencih je brez srednjih in meščanskih šol okrog 600 ljudskošolskih otrok, ki so v igralni dobi. Vseh otrok v igralni dobi je v Studencih okrog tisoč. Vsi ti bodo lahko uporabljali otroško igrišče. Do sedaj mladina v igralni dobi ni imela nikjer pravega prostora. Posetniki niso videli radi tujih otrok na svoji zemlji, prav tako pa so jih nagajali iz gozda, tako da je bila marsikje res docela odvisna, kar se igranja tiče, od ulice.

Novo igrišče bo uporabljala tudi studenška šola. Studenška šolska mladina se pod upraviteljem g. Julijem Kontlerjem pridno pripravlja na slavnost otvoritve novega, mladini posvečenega igrišča.

Okoliške občine v II. draginjskem razredu

Maribor ima na obrobju svojega jedra močne okoliške občine. So to tako rekoč predmestja, v katerih je naseljen velik odstotek uradništva, obrtnikov in delavstva, ki ima svoj zaslužek v Mariboru. Tudi na zunanji imajo okoliške občine, ta-

ko Studenci, Krčevina, pa Tezno mestni značaj. Umevno je tedaj, da so se državni nameščenci, ki bivajo izven mesta, že dolgo potegovali za priznanje II. draginjskega razreda v okoliških občinah. Društvo mariborskih upokojencev

nam zdaj javlja, da je po najnovejših vesteh finančno ministstvo odločilo, da spadajo mariborske okoliške občine v II. draginjski razred in se bo doklada po tem razredu nakazovala, kakor tudi razlika za prejšnjo dobo.

KEMIČNA VOJNA

Odbor za obrambo Maribora proti napadom iz zraka bo priredil v četrtek ob 20. v prostorih »Ljudske univerze« predavanje o »Kemični vojni«. Predavanje g. prof. Stanka Modica, oddelnega vodje Prostovoljne gasilske čete Maribor-mesto bo vsebovalo vojne strupe in njih fiziološke učinke, disciplino pod masko, uporabo plina med svetovno vojno na zapadni fronti, možnosti nove kemične vojne, detekcijo vojnih strupov in predvajanje termične bombe. Predavanje bo važno in zanimivo za vse prebivalstvo, obenem pa poučno v zadevi obrambe vsakega posameznika. Obrambni odbor vabi prebivalstvo, da se predavanja v čim večjem številu udeleži. Vstop prost.

PREDAVANJE O SADJARSTVU NA POBREŽJU

Agilno Sokolsko društvo na Pobrežju je organiziralo za to sezono poučna predavanja, ki so določena ob sobotah. Preteklo soboto se je udeležilo okoli 100 poslušalcev zdravstvenega predavanja. Predaval je dr. Pavlič o nalezljivih boleznih. Prihodnje predavanje bo v soboto, 28. t. m., o sadjarstvu. Predavanje bo gotovo kot tako zanimalo pobreške gospodarje; saj manjka našim sadjerejem še veliko pouka, da bodo znali izrabiti bogato sadno letino ter da bodo dvignili našo sadjerejo na stopnjo, da bi naše sadje dobilo še večje priznanje na svetovnih tržiščih. Predaval bo upokojeni nadučitelj Klemenčič. Vstop prost.

ZA ZAŠČITO PRED ZRAČNIMI NAPADI

Da bi se prebivalstvo čim bolj seznanilo o potrebni zaščiti pred zračnimi napadi, je knjižna založba tiskarne Merkur v Ljubljani izdala v prečiščenem besedilu po »Službenem listu« dva nova zvezka zbirke »Zakoni uredbe«, v katerih objavlja »Predpise o zaščiti pred zračnimi napadi«, v drugem zvezku pa prinaša »Pravilnik o zaščiti pred zračnimi napadi«. V »Predpisih« je objavljena uredba o zaščiti pred zračnimi napadi, navodilo za izvrševanje uredbe ter uredba o organizaciji in pristojnosti organov. V prvem delu »Pravilnika«, ki je izšel, pa so poglavja o bojnih strupih, o prvi pomoči, o evakuaciji ter o zaključnih in o zaščiti otrok v mestih in na podeželju. Založnica bo izdala tudi še ostale tri dele »Pravilnika« takoj po objavi v »Službenem listu«. »Predpisi« stanejo 8 din, I. del »Pravilnika« pa 4 din. Dobe se v vseh knjigarnah

Če se smrtno ponesrečite,

a niste v redu poravnali naročnine za „Večernik“ vsaj do 14 dni pred nezgodo, izgube Vaši svojci 10.000 din

m Odbor za podpiranje rodbin vojaških vpoklicancev je pričel danes poslovanje v prostorih mestnega socialno političnega urada. Predsednik tega odbora je predsednik okrajnega sodišča v Mariboru dr. Lavrenčič, njegov namestnik je sodnik dr. Juhart. V odboru so še zastopnik davčne uprave šef Sever, njegov namestnik Fajt, zastopnik mestnega sveta Geratič in njegov namestnik Kotnik.

m Dijaški kuhinji v Mariboru so poslali učenci 8 c real. gimnazije namesto venca na krsto rajnega drž. tož. dr. Ivana Hojnika 100/25, občina Loka pri Zidanem mostu 200, neimenovani 100, DRK v priznanje marljivega sodelovanja dijaštva real. gimnazije pri nabiralni akciji v tednu RK 500, mariborski odvetoiki iz presežka zbirke za venec na krsto rajnega sod. sv. dr. Emila Kramerja 250 din. Vsem prijateljem revnega dijaštva se odbor najlepše zahvaljuje.

m Proslava Jadranskega dne. Odbor Jadranske straže v Mariboru bo priredil 29. oktobra v Sokolski dvorani proslavo Jadranskega dne, v spomin na dan, ko so prvič zaplapolale naše narodne zastave na našem morju. Prireditve bo v dopoldanskih urah.

m Dvoprežni voz je v Preradovičevi ulici včeraj popoldne povozil 11 letnega železničarjevega sina dijačka Janka Pajmana. Voz je peljal čez dečka in ga hudo poškodoval.

m Tatvine se v zadnjem času neprestano ponavljajo. Največ krajeve obleke in perilo. Vidi se, da se približuje zima. Trgovska pomočnica Marija Marko je prijavila, da ji je v Kopaljski ulici 17 nekdo ukradel volneno jopico, šoferju Rataju pa je tat odnesel zimsko suknjo in dokumente.

m Nočna lekarniška služba (od 14. do vključno 20. t. m.): lekarna pri Sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Cirilmetodarji za našo severno mejo

Bliža se Božič, CMD dan, ki prinaša žarek veselja tudi v bedne domove naše obmejne deč. Dan za dnem nestrpno čakajo ti malčki, kaj jim bo prinesel Božiček, ki ga pošilja CMD od šole do šole vzdolž severne meje in jim bo skušala s čim izdatnejšimi darili olajšati gorje. Njena skromna sredstva pa ji zdaleka ne zadostujejo za izvedbo celotne božične akcije. Zato je primorana, se tudi letos obrniti na dobrotnike in prijatelje mladine s prošnjo za pomoč. V prihodnjih

ZADRUGA »POHORSKA ŽELEZNICA« IN PLANINSKA POSTOJANKA

K včerajšnji notici »Planinsko postojanko k Sv. Duhu« smo prejeli še mnoge druge planincev:

Zadruga »Pohorska železnica« še staja, še ni v likvidaciji, še ni izšla svojega odloka, njeni člani še vedno ločajo o njenem premoženju, zadruga pravila tudi imajo še svoja določila, prezgodaj je vladati s tujimi blagom, kar tako razpolagati s tujimi deli, celo že predlagati, kje naj kočja stoji, kor se zagovarja Sv. Duh na Ostrem vrhu, tako se lahko tudi zagovarja Sv. Pankracij pa še z večjo prednostjo, ker Pankrac nima domačih gostiln, kakor jih ima Sv. Duh in Pankrac ne bi delal konkurence domačim gostilničarjem.

Ugotavljamo dalje, da akcija za planinsko postojanko pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu ni izšla od SPD, podružnica Maribor, temveč od drugod. Mariborska SPD podružnica je ta načrt zavrnila, ne kaže ustanavljati postojanke, ki bi bila v konkurenco domačim narodnozavestnim gostilničarjem.

Naše mnenje je, da ne zidamo gradov v oblake, tudi z narodno kozijsko rešitvijo, marveč da na tihem delamo na podlagi stvarnosti v posvetovanju s klicaniki in da počakamo, ko bo čas dozorel.

Kino

* Grajski kino. Samo še do torka. Tečaj v Alpah in pri zadnji predstavi kot dobo Svengali. Od srede dalje Suez.

* Esplanade kino. Velefilm »Dvojica« po delu F. Dostojevskega. »Igrajo Lida Baarova, A. Schönhals.

* Union kino. Do petka prekrasni bavni film »Maroko«. Marlene Dietrich, Gary Cooper.

Radio

Sreda, 18. oktobra.

Ljubljana: 7. Jutranja oddaja; 7.30 Koncert lahke glasbe (plošče); 12. Zborni koncert (plošče); 13.20 Zabavni koncert (plošče); 18. Mladinska oddaja; 19.30 Ura; 20. Prenos opere iz gledališča. Zagreb: 13.10 Plošče. — Beograd: 19.40 Vokalni koncert. — Sofija: 6.10 Vokalni koncert; 12.50 in 19. Koncert. — Berlizova opera »Prekletstvo Faust«. Firenca: 21.40 Operna glasba (plošče). Sottens: 20.30 Simfonični koncert. Stockholm: 21. Simfonični koncert. — dimpešta I.: 12.10 Vokalni koncert; 18.22. Koncert ciganskega orkestra.

Mariborsko gledališče

Torek, 17. ob 20.: Hlapec Jernej in njegova pravica. C.

Sreda, 18. Zaprto. Četrtek, 19. ob 20.: Neopravičena ura. »Navihanka« — letošnji operetni blagor. Predlaskim tako priljubljena česka opera »Pod to goro zeleno« dobi letos »Navihanka« — v najnovejšem delu istega skladatelja — v glasbi enakovredno, a dejanju jo še nadkriljujejo naslednje dejanje namreč je v »Navihanki« še bolj zapleteno iz zabavno in se še bolj vživeto zaključuje. Beneška godba je priznana melodiozna in božajoča.

Junija 1940 bo sokolski župni zlet v Studencih

V nedeljo so zborovali v Mariboru načelniki in načelnice društev mariborske sokolske župe. Zbora se je udeležilo 26 društev in čet in je bil na njem sprejet delovni načrt, ki obsega tečaje, tekme in nastope. Vršili se bodo naslednji župni tečaji: 7-dnevni tečaj za vodnike naraščaja v decembru v Mariboru; 14 dnevni tečaj za vodnike članstva v Mariboru; 7 dnevni tečaj za smučarske vodnike od 2.—9. januarja na Pohorju; 3 dnevni tečaj za obrambno vzgojo od 29. 6.—1. 7. v Mariboru; 14 dnevni tečaj za plavanje v juliju v Bohinju. V načrtu so nadalje velike obče tekme članstva in naraščaja o priliki župnega zleta 8. in 9. junija v Ma-

riboru, ki se jih morejo udeležiti vse ednice z določenim številom članstva. Istosčasno se bodo izvedle tekme v odbojki in košarki. Razen tega so predvidene posebne tekme članov in moškega naraščaja za prehodna darila 5. maja 1940 v Mariboru in smučarske tekme z izletom januarja na Pohorju.

Župni zlet bo 9. junija 1940 v Studencih, okrožja pa priredijo v maju kolesarske izlete v določene kraje ob meji. Večje prireditve v župi bodo še otvoritve sokolskih domov v Prevaljah, Gornji Radgoni, Maribor II — Pobrežje in v Poljčanah. Župno taborjenje — deseto v župi — bo konec julija in začetek avgusta v Bo-

hinju. Močnejša društva naj priredijo društvena taborjenja.

Župno načelnništvo je poročalo o delu v preteklem letu in o zboru župnih načelnikov v Beogradu. Jugoslovensko sokolstvo bo enotno nadaljevalo svoje delo po vsej državi, pripravlja se za vsesokolski zlet leta 1941 v Beogradu in bo posvetilo vso pozornost obrambni vzgoji. Žensko načelnništvo je že sprejelo vso vsesokolski zlet. Za moško članstvo je sprejet delovni krog, ki se bo gotovo hitro razširil med vsem aktivnim članstvom. Vodniki obmejnih Sokolov so se razšli s krepko voljo za podvojeno delo.

Zanimivosti

Besarabija - vrata Rusije na Balkan

Kako so prišli Romuni do posesti te zemlje — Važna vloga plodne žitnice ob Dnjestrju

Zadnje čase smo ponovno slišali zagonetno, da bo Rusija spoštovala sedanje meje Romunije in ne bo posegla po Besarabiji, zemlji, ki je bila prej dolga leta sestavni del carske države. Kljub temu so Romuni stalno na oprežu. Boje se, da bi nekega dne to obmejno pokra-

revolucije tako tesno spojila z Rusijo, da ni ob zlomu carizma

nihče mislil na odcepitev od nje.

V maju 1917 se je sicer sestavil nekakšni odbor, ki je prav kakor druge ruske pokrajine terjal od osrednje moskovske vlade avtonomijo in uvedbo romunskega jezika v šole. V pozni jeseni istega leta je deželni zbor, v katerem je bilo med 120 člani 84 Romunov, proglasil moldavsko republiko v Besarabiji, toda s pripombo, da se bo dežela tesno povezala z ostalimi republikami nove Rusije.

Vdor boljševiških čet, ki so ropali po deželi, je pa prisilil besarabsko vlado, da je

poklicala romunske čete na pomoč.

V posebni pogodbi, podpisani marca 1918 v Jassyju, so se romunski poveljniki zavezali, da bodo po dveh mesecih zapustili deželo. Toda obveza se ni izpolnila, romunske čete so ostale v Besarabiji in prisilile deželni zbor, da je v apr-

lu 1918 proglasil priključitev Besarabije k Romuniji.

Sovjeti so neprestano terjali ljudsko glasovanje, aneksije Besarabije doslej niso priznali. Vrhovni svet v Parizu je prav kakor angleška vlada glede ukrajinskega in beloruskega dela Poljske okleval s priznanjem in pristal na aneksijo šele l. 1920. Angleška vlada je priznala priključitev Besarabije k Romuniji l. 1923., francoska leto pozneje.

Romuni so se slej ko prej sklicevali na jezikovno in rasno pripadnost dežele. Zelo dober poznavalec besarabskih priključitve, prof. E. Uhlig, je napisal, da je

polovica Besarabcev romunskega izvora.

da pa to še ni pravo merilo ljudskih teženj. Precejšen odstotek romunsko govorečih prebivalcev pripada ukrajinskemu pokolenju. Carska Rusija je neprestano pošiljala na besarabska tla Ukra-

jince, posebno še kozake, in mnoga plemena so povzela romunski jezik ter se zljala z latinskimi narodi. Po romunskem štetju l. 1919. je bilo v Besarabiji 64 odst. Romunov in le 34 odst. pripadnikov ostale narodnosti. Poleg Ukrajincev in Belorusov je v Besarabiji tudi precej Židov in nemških kolonistov. Zanimivo je, da tvorijo Romuni med inteligenco, meščanskim prebivalstvom, komaj četrtino ljudi.

Besarabija meri blizu 45.000 kvadratnih kilometrov in šteje nekaj nad tri milijone ljudi. Je vseskozi rodovitna zemlja, ki jo preprezajo vinogradi.

V dobi carizma je bila žitnica Rusije

in Židje so našli v njej pravi Eldorado za obogatitev. Besarabski kmet je živel dobro in ljudje, ki so večkrat potovali po deželi, pravijo, kako bi tajni plebiscit izpadel, če bi ga Romunija morala izvesti. Moldavska socialistična republika tik ob meji Besarabije je vaba, ki proži rojakom tostran meje iste možnosti skupnega življenja, kakor so ga imeli prej. Politično pa ostaja Besarabija tudi dalje važen most za prodiranje iz velikega ruskega zaledja na Balkan, kamor so se spuščale nekdanje ruske čete na svojih osvobodilnih pohodih.

Tudi v Švici — vojna mornarica

Vojno brodovje je bilo že v srednjem veku zelo važnega pomena za pomorske narode. Oblika grških in rimskih galej se je obdržala do 17. stoletja. Italijansko-špansko ladjevidje iz takšnih enot je premagalo Turke v bitki pri Lepantu 1571. Počasi so galeje izpodrinile jadrnice, ki so slavile v pomorski bitki pri Navarinu popolno zmago nad Turki. Iznajdba kompasov in ladijskega vijaka in motorjev je prožila ladjevidje tudi široko morje za vo-

jevanje. Jadrnice so postale odveč, nova tehnika je dala bojem vse resnejšo obliko.

Zanimivo je, da so imeli od 13. do kraja 18. stoletja tudi Švicariji močno mornarico na Ženevskem jezeru. Močno oborožene jadrnice so branile obale, bile so last kantona Waadt. Švicarska mornarica se je večkrat izkazala v bojih s savojskim vojvodo, ki je imel svojo posest na drugi strani jezera.

Kako je 'železni kancelar' zavohal 'tigra'

Ko je pokojni francoski državnik Clemenceau l. 1876. kandidiral, je bil izvoljen za poslanca v parlament. Njegov prvi parlamentarni govor v obrambo pomiloščenja je zbudil splošno pozornost. Postal je ljubljeneц naroda. Proti koncu parlamentarne dobe je imel Clemenceau že svetovni sloves. Londonske »Times« so pisale, da pripada temu možu bodoč-

nost Francije. Po nekem prepričevalnem govoru Clemenceauja je vprašal Bismarck svojega tajnika:

— Kdo pa je ta Clemenceau? Tega moža je treba obdržati v evidenci!

Železni nemški kancelar je pač čutil, da tiči v Clemenceauju bodoči »tigr« Francije.

Neprilike s psi in mačkami v Londonu

V Londonu so izdali najprej odredbo, da je treba zaradi vojne in nevarnosti plinskih napadov iz zraka odstraniti iz mesta vse pse in mačke, ali jih pa pobiti. Bogataši so poslali svoje živali v posebna taborišča na

deželi, srednji in revnejši ljubitelji psov in mačk pa tega niso mogli storiti in so jih oddajali oblastvom, da jih pokončajo. Več tisoč so jih že ugonobili s plinom. Društvo za varstvo živali je pa končno le izposlovalo, da smejo preostale živali ostati doma. V ljudem namenjena skrivališča jih sicer nihče ne sme voditi, lahko pa si nabavi zanje posebne zaboje, v katere jih zapre v primeru nevarnosti in v katerih so dovolj varne.

— Halo, je tam zastavljajnica?... Da, prosim vas, poglejte na mojo uro, ki sem jo včeraj zastavil, če še gre. Kadar potečejo tri minute, mi povejte, kuham si namreč jajca...

MORSKI PRAŠICKI — POSODE ZA SERUM

Zdravstvene oblasti v Santiagu v Čileju so nedavno naročile v Rio de Janeiro serum proti golšavosti. Prenos seruma je kočljiva zadeva, ker se hitro pokvari. Zato so zdravniki v institutu »Oswaldo Cruz« v Rio de Janeiru vbrizgali serum morskim prašičkom, jih naložili na letalo, ki je z njimi odletelo preko Buenos Airesa in Andov v Čile. Živalice so srečno prispele na cilj, serum je ostal tako v žilah prašičkov nepokvarjen in letalska služba je dokazala znova svojo veliko sposobnost in korist v primerih, kjer odpovedo vsa druga prometna sredstva.

Od moža ne zahtevam drugega, kakor da ima trdna prepričanja in da po njih živi. (Edison.)

— Kako mi pristaja moj novi plašč?
— Res, človek bi ne verjel, da je bil že dvakrat ukraden.

Rešitev nedeljske križanke:

Vodoravno: Kalahari, ara, Aral, Razor, ni ga, saraj, konak, ona, od, risar, la, uta, ili. Navpično: Karakorum, aragonit, da, laz, nasad, osa, oda, harakiri, ve, ar, lava, rana, olivin, Ilijada, Ana.

de Vere-Stacpoole

RODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

42

— Ker sem ga okoli poldne srečal v dolini, ki se imenuje Bjarnanesom. Bil sem s svojim prijateljem, on je hodil pa peš. Tekel je z močnim zmeškom mimo mene, ne da bi me opazil, da, zdi se mi celo, da me sploh ni videl. Ali se je mogoče prepiral s njim, da je bil tako iz sebe?

— Ne vem, pravi Magnus.

— Nekaj se je moralo zgoditi, pravi Olesen, kajti bil je videti čisto spreminjen, kakor da bi se nenadoma postaral. In pri tem sem vendar še včeraj govoril z njim in mu čestital k zaroki.

— Potem sta se že gotovo sprla, meni Magnus. Zbežljaj je iz hiše čisto besen. Zdi se, da bo menda izdivjal, potem se bo pa že vrnil.

— Veseli me, da gledate tako na stvar, pravi Olesen, kajti reči moram, da sem se za kar prestrašil, takšen je bil.

in Švalo v nevarnosti, toda v srcu je čutil skrito zadoščenje pri misli, da sta se ljubimca že spričkala.

Bil je ravno na tem, da bi si naslikal, za kaj je neki šlo pri tem prepiru, ko je zazvenelo za vrati rahlo trkanje in se je na njegov »naprej!« prikazal med vrati Švalin ljubi obraz.

Skočil je kvišku, da jo pozdravi.

Naglo je pogledala po sobi in zardela; pričakovala je, da bo našla svojega draga, in zdaj ji je bilo nerodno, vprašati po njem. Toda Magnus sam ji je pomagal iz zadrege.

— Ni ga tu, pravi, »Tudi pri obedu ga ni bilo. Davi je odšel in se še ni vrnil.«

— Samo mimogrede sem hotela voščiti dober dan, je pojasnjevala Švalo, ki je zopet našla svojo trdnost; Magnusu pa se je zdelo čisto naravno, če je hotela obiskati Ericssona. »Hotela sem vprašati, kako je z zadevo z novim čolnom. Za Bjarnssona in Briema je vendar velikega pomena, da dobita zopet delo — in za Skarsstöd tudi.«

»Kaj danes Erika sploh nisi videla?« je vprašal Magnus.

— Ne, odgovori Švalo. »Toda mogoče pride zvečer malo k nam. Ti seveda tudi,« je dodala, ko se je odpravljala. »Ti veš, da nas zmerom veseli, videti te Magnus.«

Odšla je, in Magnus je zopet sedel, ne da bi nadaljeval z delom. Nenadoma ga je popadel strah in skrb.

Ericsson se očitno ni sprl s Švalo. Zakaj je torej tako nenadoma odšel na tako čuden način? Obšel ga je hladen občutek — kakor da bi zasluhlil nevarnost za vrati, nevidno, neslišno, a vendar tako skrivnostno.

Čez nekaj časa začne Magnus zopet delati, toda raztresti se ni mogel. In njegov praznovrni duh je zopet uzrl pred seboj megleno morje, zaslišal klic, Ericssonov odgovor, žgoč posmeh in medel, v daljavi zamirajoč glas; »Skule - Skule - Skule!«

»Francozi! Kakšni Francozi!« je mrmral predse. »To ni bil nikak francoski klic!«

Odložil je delo in šel na obalo, kjer je bil Surrson zaposlen, da je pregledoval lovske priprave. Ob petih sta namestila odpluti, in Magnus je zdaj sporočil Surrsonu, da ne more z njimi.

»V dolino grem,« je dejal, »da poiščem Ericssona in vidim, kaj se je z njim zgodilo.«

»Kako? Kaj pa je?« je vprašal Surrson. Magnus je trenutek molčal, potem pa je tesnobno dejal:

»Tudi jaz ne vem. Od davi ga ni, in pastor ga je srečal daleč gori v dolini. — Stvar mi ni prav nič všeč. Ne vprašajte me, zakaj. Ne vem. Samo po eni poti je lahko šel. Če grem naravnost, ga moram srečati.«

»Potem grem loviti sam,« pravi Surrson. »Pomoči imam dovolj, odkar delajo tudi drugi z nami. Upam, da se Erika Ericssonu ni pripetilo nič hudega.«

»Kaj se to pravi?« je ostro vprašal Magnus.

»Kar tako. Mislim na Gudmundssona. Več kakor en sam mož je že propadel zaradi Gudmundssona, jaz sam sem to videl. Mnogi ljudje mislijo, da je Ericsson preveč vzel nase. Človek sam ni nič sreča, ki je z njim, vse.«

Ta hip je pristopil k njima Briem; slišal je Surrsonove zadnje besede.

»Kaj si dejal o sreči?« je vprašal.

»Pravim samo, da je sreča človeka več vredna kakor človek sam.«

(Dalje jutri.)

Kultura

Ob Hamsunovi osemdesetletnici

V času, ko se je pripravljala izbruh nove evropske vojne vihr, je dočkal gori na skrajnem evropskem severu 80-letnico življenja najizrazitejši predstavnik norveške literature, pisatelj Knut Hamsun, avtor tudi v slovenščino prevedenih romanov »Glad«, »Pan«, »Potepuhi«, »Blagoslov zemlje« in mnogih drugih. V svoji mladosti je iskal daleč po svetu strehe nad glavo, kruha, duše v ljudeh in lepote v božjih delih. Bil je čevljar, delavec, potujoči učitelj, ribič in trgovec, toda obenem pisatelj leposlovnih del in potopisov, pesnik in psiholog, izreden stilist, oster polemik (zlasti proti Ibsenu), romanopisec, dramatik in nazadnje nagrajenec z Nobelovo nagrado. Njegova dela prikazujejo močne drame človeških duš in

njihovih usod. Iz skrivnostnih dušnih globin je dvignil Knut Hamsun zlasti trpljenje in življenjske nepravilnosti na zgrešenih stezah človeka v ozračju, iz katerega vse je ena sama nova moč boja, odpora in dela v izpovedi resnice življenja. Hamsun je zaslovel posebno po romanu »Viktorija«, »Blagoslov zemlje« in »Pan«, v katerih je izpovedal hrepenenje človeštva po preprostem življenju, ki ga moramo ljubiti, kakor tudi vso težo usode in skrivnostnost ustvarjanja. S svojim delom je zaslovel po vsem svetu in ga menda ni kulturnega jezika, v katerega še ne bi bili prevedeni zlasti njegovi najboljši romani. Po svoji izpovedi in iskanju resnice je v marsičem soroden velikemu Rusu Dostojevskemu. D. Vukmanič.

RAZPIS KNJIŽEVNE NAGRADE MLADINSKE MATICE

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije nagrado v višini 3000 din za mladinsko povest, ki bi bila primerna za otroke od 10. do 14. leta. Snov je lahko poljubna, mora biti pa delo umetnina z zdravim jedrom. Obseg povesti naj ne presega 6 tiskovnih pol male osmerke, t. j. 96 strani formata rednih izdaj Mladinske matice. Za nagrado pridejo v poštev samo izvirna, še neobjavljena dela. Nagrajeno delo prejme tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Tudi posebne kuverte z imenom in naslovom ni treba predložiti. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi onih avtorjev, ki bi izdali na kateri koli način svoja imena članom literarnega odseka, ali odbornikom Mladinske matice, se s temi že sami izločijo iz konkurence. Rok za vlaganje rokopisov poteče 1. novembra 1940. leta. Rokopisi naj se pošiljajo tajništvu Mladinske matice v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

k Bratko Kreft: Gledališče in francoska revolucija. Kot ponatis je izdal režiser Nar. gledališča v Ljubljani dr. Bratko Kreft svojo razpravo o gledališču in francoski revoluciji, v kateri prikazuje vpliv gledališča na revolucijo in vpliv revolucije na gledališče.

k Rejec malih živali, oktobrska številka glasila Zveze društev rejcev malih žival v Ljubljani je pravkar izšla z bogato

Sport

Zadnji termin v jesenskem prvenstvu

V jesenskem prvenstvenem tekmovanju prvega razreda mariborskega okrožja bo sta v nedeljo na sporedu zaključni tekmi Rapid—Gradjanski v Mariboru ter ČSK—Železničar v Čakovcu. Odločilna bo zlasti tekma v Čakovcu, na kateri se bo rešilo vprašanje jesenskega prvaka, ker je ČSK le eno točko za Železničarjem. Rapid je trenutno na 4. mestu z istim številom točk, kakor Maribor, ki je z boljšim koeficientom pred njim. V slučaju zmage bo zasedel Rapid tretje mesto, na 5. je Mura, ki jo lahko z zmago prehiti še Gradjanski. Maribor in Mura sta svoje tekme že odigrala ter bo njuna usoda v jesenskem prven-

stvu odvisna torej v veliki meri od rezultata tekme Rapid—Gradjanski.

Obe tekmi se bosta pričeli ob 15. uri. V Mariboru bo tudi predtekma, v kateri se bodo srečali juniorji Maribora in Rapida v prijateljski tekmi.

Po odigranem jesenskem prvenstvu se bo odigralo še prvo kolo pomladanskega, nakar bodo tudi nogometaši do pomlad počivali, v kolikor se ne bo vršilo pozimi tekmovanje za Maverjev pokal. Ni pa izključeno, da bomo imeli priliko, videti še nekoliko boljših prijateljskih tekem, zlasti ako bo to vreme dopuščalo.

Se ena tekma z Nemčijo

Nemška nogometna reprezentanca bo nastopila v sredo, 18. t. m., v Beogradu proti naši reprezentanci v tekmi, ki pri FIFA ne bo registrirana. Kakšna bo naša postava, še trenutno ni znano. Kapetan HNZ Jakopič je predlagal, da naj bi nastopil isti team z izjemo Hitreca, pričakovati pa je, da bo postavljeno popolnoma drugo moštvo, ki ga bo določil kapetan VNZ Simonović v glavnem iz beogradskega igralcev. Iz Beograda bo nemška reprezentanca brzkone odpotovala v Sofijo.

JUGOSLAVIJA—MADŽARSKA V BEOGRADU

Reprezentančna nogometna tekma z Madžarsko bo 12. novembra v Beogradu. To bo 7. letošnja tekma naše reprezentance. Bilanca je letos dokaj neugodna. »Beli orli« so zmagali le enkrat in to proti nelužbenemu prvaku sveta Angliji v Beogradu z 2:1, dočim so ostale tekme izgubili s sledečimi rezultati: proti Nemčiji v Berlinu z 2:3, proti Romuniji v Bukarešti z

0:1, proti Italiji v Beogradu z 1:2, proti Češki v Pragi s 3:7 in proti Nemčiji v Zagrebu z 1:5.

NEDELJSKE TEKME V OBEH LIGAH

V nedeljo se bo odigralo v obeh ligah popolno kolo prvenstvenih tekem. V slovensko-hrvatski ligi so na sporedu Split—Ljubljana, Gradjanski—Hajduk, Slavija (O)—Slavija (V), Sašk—Concordia in Bačka—Hašk.

V srbski ligi bodo igrali Jugoslavija—Jedinstvo, BSK—Bask, Vojvodina—Zak, Gradjanski (S)—Zemun, Slavija (S)—Bata.

s V gorskem kolesarskem državnem prvenstvu na progi Samobor—Rude—Plješivica (10 km) je zmagal Rudolf Fiket (Olimp, Zagreb) v času 26:02. Četrty je bil Ivan Peternel (Hermes, Ljubljana). Favorita Grgac in Prosenik radi pomanjkanja treninga nista startala.

s Teniško senzacijo predstavlja Tildenova zmaga nad Donaldom Budgeom v treh setih s 6:3, 7:5, 6:4.

HRVATSKA PLAVALNA ZVEZA

V Zagrebu je bil ustanovni občni zbor HPZ. Izvoljen je bil odbor za sestavo pravil. Po vzoru nogometašev bodo ustanovljene tri zveze z vrhovno zvezo, pri čije ustanovitvi bodo imeliglasovalno pravico 4 hrvatski ter po eden slovenski in srbski delegat. Takšno je namreč razmerje klubov in podzvez. Po istem ključu se bodo delili tudi dohodki.

s SK Gradjanski v Čakovcu je v nedeljo izgubil na lastnih tleh prijateljsko nogometno tekmo z VSK iz Varaždina z rezultatom 3:8 (2:2). Sodnik g. Mayer-csak.

s Upravni odbor JAZ je podal ostavko na poziv 20 klubov s teritorija zagrebške in splitske podzveze, da naj se skliče

izredni občni zbor v cilju reorganizacije pravil. Izredni občni zbor bo 29. oktobra v Ljubljani.

s Častna odlikovanja nemškega vrhovnega športnega vodstva je izročil namreč nemškega drž. športnega vodje dr. vrhovnim voditeljem v našem nogometu in sicer dr. Andrejeviću, predsedniku zvezinemu kapetanu Simonoviću, predsedniku HNZ in SNZ in dr. Kštilu, predsedniku LNP-a. VNZ je dobila umetniško izdelan porcelanast kip.

s VNZ je podarila italijanskemu šahovskemu barlasiinu v spomin šahovnico s figurami, ki so izdelane v narodnem slogu.

s Vedno pogostejše so vesti iz Čakova o fuziji ČSK in Gradjanskega, da bi se na ta način dobil močan nogometni reprezentant Čakovca, ki namerava ostati v SK

„Hudičeva trava“ v ameriški kaznilnici

V kaznilnicah, posebno ameriških, se dogajajo včasih prav zanimive stvari, o katerih niso bili napisani le mnogi članki, ampak so bile izdane tudi debele knjige. Znano je tudi, da dovoljujejo Američani tistim kaznjencem, ki se »posebno dobro obnašajo«, da smejo gojiti v svojih celicah ptice pevke. V neki taki kaznilnici so letos spomladi zaprosili taki srečni lastniki ptic, da bi jim dovolili še to, da bi smeli na kaznilniškem vrtu sejati proso in druge rastline, katerih seme je potrebno za prehrano njihovih ptic. Ravnateljstvo je tudi tej prošnji ugodilo, toda pred meseci so pričeli opazati, da so kaznjenci čisto omamljeni, kakor da bi bili pijani. Dolgo niso mogli najti vzroka tega pojava, nedavno so pa odkrili, da so kaznjenci gojili med rastlinami za krmjenje ptic ameriško zelišče majurano, iz katere izdelujejo kokainu in heroinu podobno mamilo. Z uživanjem te rastline, ki ji pravijo »hudičeva trava«, so se nekateri kaznjenci omamili do nezvesti in

nastopili so pri njih tudi znaki zastrupljenja. Sedaj jih morajo le počasi odvajati od tega strupa, ker bi nagla odtegnitev utegnila povzročiti nevarne morda celo smrtne posledice.

Madžari in alkohol

V madžarskem parlamentu je nekoli Aslanec Alföldy, v privatnem govoru zdravnik, nastopil v daljšem govoru alkoholizmu in opozarjal na slabe posledice alkohola. Zahteval je omejitev točev, naletel je pa kaj slabo. Večina poslancev, tako vladnih kakor opozicijskih, se je složno oglasila:

— Mi nočemo piti limonade! Ne hoditi do recepti v lekarne po zdravila! Pogosti medklici so prisilili generala, da je večkrat prekinil svoj govor. Ko je pa Alföldy omenil, da alkoholizem zmanjšuje število prebivalstva zaradi zmanjšane plodnosti, so se oglasili poslanci: — Ne vino, pač pa trianonska mirnodoba nas je zmanjšala...

Darujte za azilni sklad PTU

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 8.—. Družba, prekladi, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Znesek za te oglašne je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi, ki enkratno objavo znašajo din 2.—. Znesek za male oglašne se plačuje takol pri naročilu. Oglasi, ki vopisati v listu skupaj z naročilom ali na pošto pošiljajo, na čekovni račun št. 11.400. Z dnevnim odgovorom glede malih oglasov se mora priložiti znakma za 8 din.

Razno

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni

ANTON RAJŠP, MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

NOGAVICE

(lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara« trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (noleg tržnice). 9879-1

50 DIN NAGRADE

damo tistemu, ki nam pove, kje se nahaja okrogla rdeča mizica, ki je zmanjkala v soboto iz vrta, Aljaževa 26. 10082-1

SEMENSKO PŠENICO ječmen in rž oddaja Kmetijska družba, Meljska c. 12. 10084-1

LOVSKI PES

ptičar, rjave barve z znakmo št. 90 mariborske občine se je v nedeljo zatekel v lovišču Fram. Kdor ve za psa, naj javi na naslov: Kreiner in drug Maribor, Črtomirova ulica 6

DOLOGOROČNA POSOJILA vsem slojem, državnim uslužbencem itd. daje »Moj dom«. Pojasnila daje zastopnik, Majstrova 5, Ptuj. Za odgovor priložiti znakmo. 10089-1

POSOJLO

2000—3000 din iščem. Dam 1 leto brezplačno celo oskrbo. Odplačilo mesečno. Obrtnica. Naslov v upravi »Večernika« 10090-1

Posest

NOVO HIŠO z velikim vrtom v Račah pri kolodvoru ali 2 stanovanji ter brivski lokal takoj oddam. Vprašati Maribor, Aleksandrova c. 10, pisarna. 9935-2

Stanovanje

STANOVANJE

lepo 2-sobno s kopalnico in pritlikinami oddam s 15. novembrom mirni stranki brez otrok. Frankopanova 61. 10080-5

STANOVANJE

lepo, sončno, eno- ali dvosobno oddam. Lešnik, Nova vas 26. 10086-5

MANSARDNO STANOVANJE 2 sobi kuhinja, pritlikline. 325 din. in sobo s štedilnikom takoj oddam. Betnavska c. 39. 10093-5

DVOSOBNO STANOVANJE s predsobo oddam 15. novembra. Din 600. Zelenka, Ulica 10. oktobra. 10094-5

Soba odda

LEPO SOBO s štedilnikom oddam za dve osebi. Studenci, Pušnikova ul. 14. 10087-7

Službo dobi

KROJAŠKEGA POMOČNIKA ali pomočnico sprejem. Verdonik, Tyrševa 12. 10083-9

DEKLE

k 1½letnemu otroku samostojne dnevnne sprehode iščem. Staviti se Frankopanova 10081-1

MESTO HIŠNIKA

oddam 1 do 2 nemško govorečima osebam. Za posred. recima osebama. Za posred. bo dam lepo sobo in plačilo. Naslov v upravi »Večernika« 10091-9

Službo išče

STEKLARSKI POMOČNIK popolnoma samostojen v vsaki delih. išče zaposlitve. Sprejme tudi kako drugo zaposlitev. Ponudbe pod »Večernika« zanesljivo na upravo »Večernika« 10088-10

ABSOLVENTKA

meščanske šole in tr. jezika z znanjem stenografske pisave in vseh pisarniških del išče službo kjerkoli. Ponudbe na upravo »Večernika« »Vestna« 10089-10

V nalem

VILO s šestimi sobami, kopalnico, vsemi pritlikinami in vrtom dam v najem. Cena din 1500. Naslov v upravi »Večernika« 9969-15

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj v upravi »Večernika«

Naročniki kupujte pri naših inserentih ter oglašujte!

Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva šte. 25-67 in uprave šte. 28-67. — Poštni čekovni račun št. 11.400.